TEXTE DIALECTALE

TEXTE DIALECTALE AROMÂNE DIN GRECIA, R. MACEDONIA, ALBANIA (înregistrări recente)[1]

MANUELA NEVACI, CARMEN-IRINA FLOAREA

În cadrul proiectului *Convergențe lingvistice balcano-romanice în dialectele româneşti sud-dunărene*, au fost înregistrate texte dialectale aromâne de către Manuela Nevaci în 2016–2017. Textele au fost transcrise şi transpuse în limba literară de Manuela Nevaci şi Carmen-Irina Floarea.

Rețeaua de anchetă a cuprins localitățile: Samarina, Smixi, Selia di Supră (Seli), Kristalopighi, Livezi (Meghali Livadi) (din Grecia); Cruşova, Ohrid (din R. Macedonia); Moscopole, Corcea, Andon Poci (Albania), Giumaia de Sus; Cogealac, Poiana, Stejaru (pentru dialectul aromân).

[Rămăníi̯a]

[ți ḑâțe̯ái̯ tíni de̯anávra]
ḑâțe̯ámt͡u di pituláḑ'äl' căndu̯ irá tu Čamăríi̯a ḱíma// tútă R̄ămăníi̯a/ tuț ẹrá picurárl' ͜la͜ațel' //

[ş-ți va s-spúnâ R̄ămăníi̯a]
Rămăníi̯a va s-spúnâ r̄ămḗńl'e... tọț fărṣ́il'óțîl'/ s-acáțâ ş-aístâ R̄ọmạníi̯a //

[aíč pituláńi cắti oi̯ ave̯á]
ave̯á ḑắți ńíl'e di oi̯ //

[j-dapói̯a͜lánț căt͜ave̯á]
alánț nu͜ave̯á țivá ič// tuț irá picurárɨ//

[grai fărşerot; Tache Abrazie, 42 de ani, Florina, Grecia]

[1] This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research and Innovation, CNCS – UEFISCDI, project number PN-II-RU-TE-2014-4-2523, title of the project: *Balkan-Romance Convergences in South-Danubian Romanian Dialects (BALKROM)*.

FD, XXXVII, Bucureşti, 2018, p. 207–238

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[Rămăníi̯a]

[ce spuneai tu adineauri ?]
spuneam despre cei ai lui Pitu când erau în Ceamăria, jos. Toată *Rămănia*. Toți erau păstori la aceia.
[şi ce vrea să însemne *Rămănia*?]
Rămănia vrea să însemne *rămănii* [= aromânii] .., toți fărşeroții formează această *Românie*//
[cei ai lui Pitu câte oi aveau?]
Aveau zece mii de oi.
[şi apoi, ceilalți câte aveau?]
Ceilalți nu aveau nimic. Toți erau păstori.

[Moscópoli]

amᵘ̩ haráu s-vâ spun ti Moscópole / câ Moscópoli ári isturíi lúngâ/ ári ditᵘ̩ únă ńíľi trei̯ súti trei̯ḍắț căndᵘ̩ s-timiľusí di arâmắń / dapói̯a criscú aşé cum crescᵘ̩ tuț căsăbáḍîľ di s-fę́ți cu şaiḍắḍ di ńíľi di bânătórɨ/ dúpă ți să sculắ d-apói̯a z-difę́ti un câsâbắ/ víniră ş-alț nu maş arâmắń // d-apói̯a cum i̯ásti únᵘ̩ câsăbắ avú túti aț́ęli instituțióni di academíi̯e/ di patrusprăγínγiț di bisérț // avú mănăstírᵘ̩ / avú comérțᵘ̩ / avú ... /ma nu maş‿cu acó [ɛ] tu aístᵘ̩ căsăbắ ți irá Moscópoli // ma avú şi legătúră cu Eǵíptu / cu Viéna / cu Italíi̯a z-ḍățémᵘ̩/ di Venedígu de-astúmțina // ş-criscú un căsăbắ máρę/ aístî criştę́ri ți s-fę́ți cu lúcuru a ǫ́mińilor cu comérțu / cu lucrárę̯a cu ... avură únă [ɛ] z-ḍăcᵘ̩ ĝelozíi dę‿alánț/ ardérę̯a di próta áli Moscópoli fu...//

[cai̯ avę̯á/ cai̯ îi zâlipsę̯á pi eľ?]

u zâlipsę̯á aț́élɨ ți lă... irá frícă di năṣ́ɨ/ aț́éi̯ ți s-fę́țiră convértimi la turț //

[armắń, ma?]

nu armắń/ nu / aț́ei̯ ți‿irá avrígra di Moscópole / da // şâ d-apói̯a tu únă ńíľi şápti súti şaiḍățináu fu ardérę̯a di próta căndᵘ̩ íi̯a irá tu aț́á ma mári criştę́ri áli Moscópoli/ astúmțina sę̯-ársi di Alí Pạşélu ți nu̯-ári maṣ́ Moscópoli/ ma ársi Grămostéę̯a/ ársi múlti horɨ di̯-armắń ți irá sculáti tuț// şi căsăbáḍ/ nu/ maj‿di̯-arămắń [ɛ] elᵘ̩ fę́ți terór ş-la albanéji / da/ d-apói̯a tu únă ńíli óptu súti obḍățişápti fu a tréi̯lę̯a ardę́ri/ că béɨ̯ľi ți irá dę̯-avrígăra lâ câftá tácsi z-ḍățémᵘ̩// şi sę̯-amânáră că cumᵘ̩ ę̯ásti lúcuru̯‿áli [ɛ] a comérțului̯/ ímnặ nu ímnặ/ şɨ-eľ lu căftá // d-apói̯a víniră di fę́ți nâpói̯ únă

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

ardę́ri ş-únă [ɛ] nu maś ardéri/ ma şi furári ś-túti ałánti // aístă fu ardére̯a di dao̯ára ți irá di Beléni de̯-a łócui̯ de̯-avrígăra / antréi̯le̯a /d-apói̯a irá tu ḱirólu alᵘ [ɛ] a príma alu [ɛ] alúmtă dit lúme/ astumțína irá dáli blócurⁱ ți ampulîse̯á şi si sculá ĉéti ti̯-apărére̯a di̯‿Albaníi̯e/ Sáli Bútca ți irá un belᵘ di Bútca di Colóńa / erá cu ĉéta lui̯ ş-vre̯a s-triți̯e̯á ş-pitᵘ Moscópoli / ş-bâgá flámburi/ l'-ḍăsiră «nu treț pitᵘ Moscópoli » aíĉ lâ ḍâțémᵘ paríi̯a‿a lorᵘ «câ ai ş-alț dúpû tíni» «nu / voi̯ s-trecᵘ» ş-ațéi̯ dapói̯a dicára intrără nuntr̄ᵘ/ işără ditᵘ comándaʝᵘ Sáli Bútca şi furără / arsíră / arăḱíră şi̯-ațe̯á irá a tréi̯le̯a árdiri áli Moscópoli//

[grai fărşerot; Andon Hristo, 68 ani, Elbasan, Albania]

[Moscopole]

[Am bucuria să vă spun despre Moscopole, că Moscopole are o istorie lungă. Are de la 1330, când a fost întemeiată de aromâni. Apoi crescu aşa cum cresc toate oraşele de se făcu cu 60 000 de locuitori. După aceea se ridică [=se dezvoltă] apoi, se dezvoltă ca un oraş, veniră şi alții nu numai aromâni. După aceea, aşa cum este un oraş, avu toate acele instituții, de Academie, de 24 de biserici, avu mănăstire, avu comerț, nu doar acolo în acest oraş, care era Moscopole, ci avu şi legătură cu Egiptul cu Viena, cu Italia, să zicem, de Veneția de atunci. Şi crescu un oraş mare, această creştere ce se făcu prin munca oamenilor, cu comerțul cu munca, cu...Avură, să spun, o gelozie din partea celorlalți. Prima ardere a Moscopolei.

[cine avea, cine îi invidia pe ei?]

– O invidiau aceia cărora le era frică de ei, aceia ce se convertiseră la turci.

[aromâni, nu?]

– Nu aromâni. Aceia care erau în jurul Moscopolei. Şi apoi, la 1761 fu prima ardere [= incendiere], când era în cea mai mare creştere a Moscopolei. Atunci fu arsă de Ali Paşa, care nu arse numai Moscopelea, dar arse Gramostea, arse sate de aromâni care erau ridicate [= dezvoltate]. Toți. Şi oraşe, nu numai de aromâni. El făcu teroare şi la albanezi. Da. Apoi, 1887 a fost a treia ardere. Căci beii care erau în împrejurimi le cerau taxe şi întârziară, precum este lucrul comerțului, merge, nu merge. Şi ei le cereau apoi. Veniră de făcură din nou o ardere şi nu numai ardere, dar şi furară şi toate celelalte. Aceasta fu a doua ardere, care venea de la Tepeleni, de-ai locului, din împrejurimi. Apoi, a treia era în timpul Primului Război Mondial. Atunci erau două blocuri care se luptau. Şi se sculau cete pentru apărarea Albaniei. Sali Butca, care era un bei din Butca, din Colonia, era cu ceata lui şi voia să treacă şi prin Moscopole şi punea steaguri. I-au zis „nu trece prin Moscopole”, ăştia, să le spunem grupul lor, „că ai şi pe alții după tine”. „Nu. Vreau să trec”. Şi aceia, apoi,

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

după ce intrară înăuntru, ieşiră de sub comanda lui Sali Butca şi furară, arseră, răpiră. Şi aceea fu a treia ardere a Moscopolei.]

[límba i̯ásti únă isápi]

un reportáj ți spun̯éá tu tilióras i / ți avi̯á lu̯átă nsus *omos sti Rumánia psilá* tu sínur¦ cu Muldavíi̯a / spuñi̯á rĕmắń [români] ᵃrmắni irá cumꝰ irá pậrínțăl' a noî unǫ́ră // cu cal' cu strúnga di̯ o i̯ cu vilénd̯i cu strańli cum li̯-avn̯á mumĕńli a no̯ásti //

[Ş-aduțn̯á multū̃] multū̃ únă i̯sápi tîş cánda irá o̯áminĺ i̯-a noî // aț́él' avi̯á fud́ítă di̯-au̯á di Séľa di Susꝰ / Séľa di Súpră]

Nu ști̯u di [ɛ] di̯-u̯ avi̯á fud́ítă unǫ́ră irá tîş cândꝰ irá rậmắńil' dn̯-a noî / cum irá a noî
unǫ́rậ//

[ma i̯-avd́ắş cumꝰ zburá?]
tîş ca noi̯ //

[tuş ca noi̯]
[ş-irá romắni?]

rămn̯ń irá //

[aşéți?] [romắni dit Moldavíi̯é]

nu / nu / di Rumuníi̯e irá/ di Rumuníi̯e irá/ Rumanii / sínurꝰ cu Moldova / sínurꝰ cu Moldova / ne //

[noi tu pártn̯a aț́n̯á di Româníi̯a tutꝰ Moldóva d̯âțém / ma Moldóva ditꝰ Rămăníi̯e // Moldóva di căt i̯au̯á ş-Moldóva di căt i̯ acó //

[tutꝰ Moldóva dățémꝰ / ma i Moldóva no̯ástră dit Românía]

ma límba i̯ásti únă isápi //

[únă isápi iásti / aşé i̯ásti]
[tânúş mínti vărꝰ zborꝰ ditꝰ Româníi̯a?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

e tóra ți ţânúi̯ ? / míni avḑámᵘ̯ ș̡-apă̄máşᵘ̯ cu gúīra jdişcľísă / că apămáș̡ᵘ̯ cum că ţe că zbuρʰá ca noi̯ // ľ-avi̯á lu̯átă gréţi̯ĕ tu ... aşéți [tu televízii] /ş-li sḱīrá tça s-li ǵ ivisi̯ástă / ş-míni ľ-aduḱámᵘ̯ cu zbo̯áρăli / aşéți //

[eľ ḑăcᵘ̯ ḱéptᵘ̯ cum ḑăţémᵘ̯ noi̯ ḱeptᵘ̯]

ne / ǵ íni cum ḑăţémᵘ̯ noi̯ ǵ íni //

e /aşé gíni [e aşé i̯ásti]

aşé irá //nu vrçám z-ǵ iviséstᵘ̯ cum li ḑiţçá că le̯-aduḱámᵘ̯ cumᵘ̯ li ḑiţe̯á //

[aşé i̯ásti] //

[Hilea Bazinos, grai fărşerot, 56 ani, Cristalopighi, Grecia]

[limba este aceeaşi]

– Un reportaj ce era arătat la televizor, ce era luat din România, de sus, la graniţa cu Moldova, îi arăta pe români, români cum erau părinţii noştri odinioară: cu cai, cu strunga de oi, cu cergi, cu straie cum le aveau bătrânele noastre
[semănau mult]
mult / la fel / la fel cum erau oamenii noştri //
[ei plecaseră de-aici din Selia de Sus[2]]
nu ştiu de unde plecaseră odinioară/ dar erau aidoma aromânilor noştri / cum erau ai noştri odinioară /
[dar i-ai auzit cum vorbeau?]
la fel ca noi
[la fel ca noi]
[şi erau români?]
români erau
[români din Moldova]
Nu, nu. Din România. Din România erau.
[la graniţă cu R. Moldova]
da
[Acelei părţi din România noi tot Moldova îi spunem, dar Moldova din România.]
S2: Moldova din partea asta şi Moldova de dincolo.
[tot Moldova o numim]
S1: da, dar limba este aceeaşi

[2] Selia de Sus – aşezare de aromâni fărşeroţi lângă oraşul Veria (Grecia).

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[este aceeaşi, aşa este]
[ai reţinut vreun cuvânt din România?]
e, acum ce am ţinut minte? eu auzeam şi am rămas cu gura căscată / că am rămas [aşa] pentru cum vorbeau. La noi îi prinseră grecii în televizor şi le scriau [= le subtitrau vorbele] ca să poată fi citite. Şi eu le înţelegeam cuvintele.
[Şi ei spun *chept* cum zicem noi *chept*]
Da.
[*ghini*, cum spunem şi noi *ghini*]
Da, aşa: *ghini*.
[Da, aşa este].
Aşa era. Nu vream să citesc cum le ziceau [subtitrau] pentru că le înţelegeam cum le spuneau.
[Aşa este].

[δálă, ǵíză, ḍărᵘ̣]

[cum s-adáră δala? ţi i δála?]

δála ... amíń láptili tu turbulíţă/ ála s-lu̯-aláṣ́ᵢ̣ únă ḍúu̯ă tu ḱę́li/ i tu altᵘ̣ vasᵘ̣/ ta si [ε] i̯a nʱamᵘ̣ di csínă/ i tu ḱę́li i tu gâdán / j-dapói̯a lu̯-amíń tu turbulíţă/ ála s-ḱíbă táḱina tu arâţími/ ş-ulᵘ̣ baţ cu lému nundᵘ̣ tu turbulíţă/ ę́si úmtᵘ̣/ śe̯-alę́ḍi umtᵘ̣ di bătę́ri/ ş-aţe̯á ţe̯-arămắni de̯apói̯a/ tútă láptili ţe̯-arămắni/ δálâ / aţe̯á-i δálă // de̯-apói̯a câ ę́si umtᵘ̣ şi-arămắni δálă// aţá-i̯ δálă/

[ǵíza ţi i̯ásti?]

ǵíza ę́sti aţá ţi z-ḍắṣ́ᵘ̣ de̯anávra //

[ḍă nínga nă o̯ară/]

ţi ... ḱerǵ ḍắru / lu ḱerǵ ḍắru/ lu-astáy/ ţi ḍăşᵘ̣ míni / lu̯-astáy ḍᵃ̂ţém/ ş-ę́si ǵíză/
[şi ḍắru / di̯-u s-fáţi ḍắru/ di̯-u i̯ási]

ḍắru i̯ási ditᵘ̣ caşᵘ̣ //

[ma cum /cum s-fáţi ḍắru/ ţi-i̯ faţ a cáşui̯ ca s-i̯ásă ḍărᵘ̣?]

nu lu văḍúṣ́ cum lu vigľái̯ ase̯arno̯áptę̯a? lu frănḍ ş-lu̯-amíń tu sticăto̯ári ş-ḍắru cádi mpádi/ cáşu arămắni tu sticăto̯ári/ ş-aţélᵘ̣ i ḍắru ţi cádi tutᵘ̣ / ş-aţeɫᵘ̣ de̯apói̯a lu baḍ ăn foc/ lu astăľém ş-ę́si ǵízâ //

[grai fărşerot; Lefterie Trăşu, 63 de ani, Cristalopighi, Grecia]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[zară, jintiță, zer]

[Cum se face zara? Ce e zara?]

Zara ... pui laptele în putinei dar să-l laşi o zi în burduf sau în alt vas ca să ia puțină acreală, fie în burduf, fie în într-un vas de lemn. Şi după aceea, îl pui în putinei, însă să fie dimineața, pe răcoare. Şi-l bați cu lemnul [= mâtca] înăuntru în putinei. Iese untul, se alege untul prin batere şi ceea ce rămâne apoi, toată, laptele ce rămâne, zară, aceea e zară după aia, că iese [= se alege] untul şi rămâne zara. Aceea-i zară.

[Ce este jintița?]

Jintița este ceea ce-ți spusei adineauri.

[Spune încă o dată.]

Ce ... fierbi zerul. Îl fierbi zerul. Îl brânzeşti, ce spusei eu, îl tai, spunem şi iese jintiță.

[Şi zerul, de unde se face [= rezultă] zerul, de unde iese?]

Zerul iese din brânză.

[Dar cum se face zerul? Ce-i faci brânzei ca să iasă zerul?]

Nu văzuşi cum l-am vegheat [= urmărit] ieri seară? Îl frângi şi-l pui în strecurătoare şi zerul cade jos. Brânza rămâne în strecurătoare şi acela e zer care cade tot. Şi pe acela apoi îl pui pe foc, îl brânzim şi iese jintiță.

[múma me̯a]

[Olivéra, ḑă niḱámu di múma táu]

Múma me̯a Fánca irá multᵘ̩ mintiménă //

[cumᵘ̩ u̯-aclima múma ta?]

Fánca // ś-noi̯ u̯-aduțém de̯-amínti cáfi ḑúu //ḑăcᵘ̩ că aístâ muľári va irá țivá importántă ahắtᵘ̩ cățe u̯ aduțémᵘ̩ cáfi ḑúu de̯-amínti/ ăń de̯adi ahtári prácsi ş-ahtắrⁱ̩ búni lucắri ți li purtắmᵘ̩ nínga/ bânắ multᵘ̩ kiró // ave̯a nauḑățiγ́inγíț di̯ań/ ş-u̯-acâțắmᵘ̩ noi̯ //

[câț ań bânắ?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

nauḑăţiγ́inγíţ // míni-ń pári că noi̯ armắńiľ bânắmᵘ̣ cáma lúngu câţé noi̯ avém uminitáti şi nu făţémᵘ̣ múlti urúti lúcri, ńi pári tu bánă/ ş-nă-bânămᵘ̣ cámu lúngă bánă// aşé păn-tóra ári spúsă/ e múma m a totắna ḑăţeá cândᵘ̣ nă vid ámᵘ̣ vără gr áu nv ástă ḑăţ á s-nu ľi calţ tu̯-aúmbră áli nv ásti/ că ţé i̯ásti sac ligát/ nu ştii ţi po̯ártă aţ á di múmă-ńa ń-ári arămásă//

[grai fărşerot; Olivera Babovsca, 32 de ani, Bitolia, R. Macedonia]

[muma mea]

[Olivera, zi [= povesteşte] puţin [=ceva] despre bunica ta?]

Bunica mea, Fanca era foarte inteligentă.

[Cum se numea bunica ta?]

Fanca. Şi noi ne-o aducem aminte în fiecare zi şi se zice că această femeie trebuie să fi fost cineva atât de important, căci ne-o amintim în fiecare zi. Mi-a dat o asemenea învăţătură şi atâtea lucruri bune pe care le păstrăm încă. Trăiau mult odinioară. Avea 95 de ani şi noi am apucat-o [= am cunoscut-o].

[Câţi ani a trăit?]

Nouăzeci şi cinci. Mi se pare că noi aromânii trăim mai mult, căci noi avem omenie şi nu facem multe lucruri urâte [= rele], mi se pare, în viaţă. Şi trăim [= avem] o viaţă mai lungă. Aşa ni s-a spus până acum. Şi bunica mea totdeauna zicea, când vedeam vreo femeie gravidă, zicea să nu calci în umbra femeii măritate, căci ea este sac legat: nu ştii ce poartă. Asta mi-a rămas [=ştiu] de la bunica mea.

[isturíi̯a cu úrsa]

[ḑă ś̯‿aístặ isturíi cu úrsa]
îi̯ ḑăś̯ᵘ̣ a fi̯átăľii̯ ti cắń // câţé ţi ar̄ᵘ̣ ma múltă mínti ti nặscắnţ o̯ámiń / ma múltă mínti // ar̄a únă úrsă cu doi̯ ńiţ // nặ mắcá tutíputa / nặ mắcá cắpră //şi neşᵘ̣ ta s‿afl̩ᵘ̣ / ta z‿vedᵘ̣ ca ţi patᵘ̣ cắpăr̄ // ś̯‿u̯‿afláı̯ cu dóľi ńiţ // căndu̯‿agudíi̯ dóľi niţ / már̄ă s‿umplú ta s‿mi mắcă// ş‿ave̯ámu̯‿unᵘ̣ cắni // tărcú cắníli dininte s‿u̯‿acáţă de̯‿acǫ́ te̯a s‿to̯ár̄ă cu năsᵘ̣ / ta s‿scapᵘ̣ míni / şi̯‿aşę́ ascăpái̯ //
[ascâpáś̯]
– scăpắ j‿d‿unᵘ̣ porcᵘ̣ aístu̯‿aǫ́ //
[i̯a ḑă ş‿aţe̯á cu pórcu]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

lu̯‿ave̯‿agudítă pórcu / lu̯‿ave̯á pliguítă // aşé ḑăţéţ voi̯ pliguítă ? //
[aşé ḑâţémᵘ pliguítâ]
ś‿ave̯á hipt‿unᵘ pliscᵘ // avémᵘ plíscurⁱ múlti noi̯ nḑe̯ánă // míni lu văḑúi̯ / ma ḑăśᵘ nácă ave̯á psusítă / că căńľi lu̯‿ave̯á acăţátă di nḑe̯ánă ş‿lu strîⁿḑe̯á aşéţi // u sculái̯ tuféḱa únă o̯ára s-u dau̯ // dáu orⁱ // nu i̯‿u dedᵘ // ş‿tu̯‿aţe̯á sáti bîtú tiléfonu / ş‿neşᵘ s‿ascúltᵘ tiléfonu aşéţi ditᵘ ĝépi // ş‿cu̯‿únă mănă ţăne̯ámᵘ tuféḱa // ş‿aţélᵘ ţi s‿siliǵí di nun ta s‿fúgă / ş‿mi̯‿aflắ‿n cáli míni // ś‿ń băgắ măna aǫ́ şi mi̯‿arucắ ḑáţi métri // mi̯‿arucắ na stắnga // j‿de̯‿acó găḑúi̯ tu născănti plíscuri aşéţi // ma irámᵘ lişórᵘ // ma s‿irá vărᵘ ţi s‿irá grasᵘ niḱámă u s‿ave̯á cărpátă mpádi //
[şi̯‿aşé scăpáşⁱ]
aşé scăpái̯
[– cai̯ ti lu̯ă tiléfonu]
– dhimarhós ţi̯‿avémᵘ ḱirútă //

[grai fărşerot; Tache Abrazie, 46 de ani, Florina, Grecia]

[cu ursul]

spune istorioara cu ursul / îi spusei fetei despre câini de ce au mai multă minte decât nişte oameni / mai multă minte // era un urs cu doi pui / ne mânca animalele domestice / ne mânca caprele // şi mersei ca să o găsesc / ca să vād ce păţesc caprele // şi o găsii cu amândoi puii // când îi lovii pe cei doi pui / cel mare se înălţă ca să mă mănânce // şi aveam un câine / îi trecu câinele pe dinainte şi o apucă de acolo ca să se întoarcă cu el / ca să scap eu / şi aşa scăpai //
– ăsta de aici a scăpat şi de un porc (mistreţ)
[– ia spune-o şi pe-aia cu porcul]
îl lovise (cu puşca) pe porc, îl rănise //
– aşa spuneţi voi, rănit
[– aşa spunem rănit]
îşi infipsese un lemn de plisc (un arbust cu lemnul dur) / avem mulţi arbuşti de plisc pe deal // eu îl văzui / dar îmi spusei că poate murise // că câinele îl apucase de sus şi îl strângea aşa // ridicai puşca să trag o dată // nu am tras de două ori // şi în momentul ăla sună telefonul / şi mă dusei să ascult la telefonul pe care îl aveam în buzunar // şi cu o mână ţineam puşca // şi ăla se repezi dinăuntru să fugă şi mă găsi în cale pe mine // şi-mi puse mâna aici şi m-aruncă zece metri / mă aruncă la stânga / şi de-acolo căzui în nişte arbuşti de plisc aşa / dar eram uşor / dacă ar fi fost unul puţin mai gras n-ar fi crăpat jos //
[– şi aşa ai scăpat]
– aşa scăpai

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[– cine te-a căutat la telefon?]
– primarul pe care l-am pierdut //

[cum◡vínim◡Óhârda]

[ş-avéţ vinítă di Bɕála di Súpră aɯáţi Ohrida]

da/ di Bɕála di Súpră//

[di căţ ań ɦiţ aɯá Óhrida?]

di tu ... únă ńíl'i náu súti doi̯sprăɣínɣiţ ánu/ víniră tátû-ńᵘ̯ ş-máma mɕ tu Bítuli [tu Bítula] doi̯ ań ş̡iḑúră Bítuɬi /ş-tu únă ńíl'i náu súti pai̯sprăɣínɣiţ /dúpă doi̯ ań /víniră Óhârdă/ astúmţina Óhârd arâmásiră // maş̡ i̯ tɯ̯-ai̯stᵘ̯ ɬocᵘ̯ ɦ́ᵘ̯imᵘ̯ tóra/ ɕa dɕ-astúmţina escᵘ̯ aɯáţi/ tuţ ɦ́ᵘ̯imᵘ̯/ aɯáţi//

[múltu ǵíni hiţ]
[ḑăsitᵘ̯ că vínitᵘ̯ di Bɕála di Súpră/ víniră mulţ armăń Óhrida aɯáţi astúmţina?]

di Bɕáɬa di Súpră / di Bɕála di Súpră Óhârda víni maş̡ proţ armăń di Bɕáɬa di Súpră / ţi víniră di Óhârda irá tátâ-ńᵘ̯ ş̡-nána mɕa [próţăl'] ţi víniră di Mbɕála di Súpră// [aşé] dɕ-apói̯a acâţáră di Bɕála di Súpră cáma / cáma ncọá víniră ọámiń di Bɕála di Ǵósᵘ̯/ di Cămpu◡yíniră cama armăń//

[aţéi̯ di Bɕála di Ǵosᵘ̯ tut fărşiróţ irá]

nu/ m̡băɬóţ/ m̡băɬóţ/ tu Bɕála di Ǵosᵘ̯ avɕá-ń si pári maş̡ dáu trei̯ familíi̯ fărşiróţ/ aɬánţ ɕrá m̡băɬóţ [aţei zburá áltâ soi̯ di noi̯ di fărş̡eróţ] aɬtă sói̯a/ cam z-vâ ḑăcᵘ̯/ căti vărᵘ̯ zborᵘ̯ cámu◡ áltă sói̯a/ aşé// grɕa ca áltă sói̯a/ nɕ-akicăsɕámᵘ̯/ ma nɕ-akicăsɕámᵘ̯ multᵘ̯ ǵíni/ că i̯u ţi e nsusᵘ̯/ cu cai̯ armăń̡amᵘ̯ căḑútă tu/ tu/ aşéţi tu dii̯alógᵘ̯/ límba nâ i̯ásti únă soi̯ ş̡-tútă i̯ásti/

[aşé i̯ásti únă soi̯ i̯ásti ş̡-ni̯-akicâsímᵘ̯]
[di d-i̯u avɕá vinítă arămăńii̯ Bɕála di Súpră?]
Bɕála di Súpră săntᵘ̯ viníţ di ... ditᵘ̯ Albaníi//

[ştii̯ d-i̯u ditᵘ̯ Albaníi?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

ă /şĉiu̯ / părínţîľ‿a meľ znaĉi [adică] pápľę́ń/ pápu‿săn$^{u̯}$ viníţ di Muzăḱi̯i̯e//

[Muzăḱi̯i̯e [dit$^{u̯}$ cămp$^{u̯}$/ dit cămpíi̯e]

Muzăḱi̯i̯e [Muzăḱi̯i̯]
Muzăḱi̯i̯a/ tamám‿acó i̯u v-acâţắ/ acó di ǵos$^{u̯}$ cắtă la mári/ di /dit$^{u̯}$ Albaníi̯a/ míni şĉiu̯ că Muzăḱéi̯a/ áltă sói̯/ aşé spune̯á/ aşé spune̯á tátă-ńu//

[j-vâ ḑâţeá muzăḱárḭ acóţi?]

i̯u tu ...? nu/ fărşi... [σ] [fărşiróţ] fărşiróţ [fărşiróţ vâ ḑâţe̯á]
fărşiróţ/ maś m̥be̯ála di ǵós$^{u̯}$ [ε] [k] m̥be̯ála di súpră ave̯a maś cáma mulţ / mulţ cáma mulţ/ mulţ are̯á fărşeróţ// ma ńéma avę́ m̥băłóţ//

[fărşiróţă'l míni ştiu̯ că lucrá mult$^{u̯}$ cu ói̯li] cu ói̯li/da/
[aşé / ştii̯ aşé ţi lucrá cu oi̯ aşé sâ-ń ḑăţ ţi s-fâţe̯á/ cắti oi̯ ave̯á/ cum irá cupíi̯a?]

ia/ aşé z-vâ spun$^{u̯}$ míni z-vă spun$^{u̯}$ că / tátâ-ńu̯‿a meu̯ nu̯‿ári/ nu̯‿ári lucrátă cu oi̯ puté / nu puté/ năs‿áre ngustítut/ năś árę cu cum z-ḑăc$^{u̯}$ cu restauránt //

[grai fărşerot; Ndona Labro, 76 de ani, Ohrida, R. Macedonia]

[cum am venit în Ohrida]

[şi venirăţi din Beala de Sus aici în Ohrida?]

da/ din Beala de Sus /

[de câţi ani sunteţi aici în Ohrida?]

de la...anul o mie nouă sute douăzecişidoi / veniră tatăl meu şi mama mea în Bitolia/

[în Bitolia]

doi ani stătură în Bitolia / şi la o mie nouă sute douăzecişipatru / după doi ani/ veniră în Ohrida / şi de-atunci rămaseră în Ohrida / numai în acest loc suntem şi acum // uite / de-atunci sunt eu aici/ toţi suntem aici//

[sunteţi foarte bine // spuserăţi că venirăţi din Beala de Sus // Veniră mulţi aromâni aici în Ohrida atunci?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

Din Beala de Sus veniră doar primii aromâni / primii aromâni care veniră în Ohrida erau tatăl meu şi mama mea//

[primii]

ce veniră din Beala de Sus//

[aşa]

apoi/ începură din Beala de Sus// mai încoace veniră oameni din Beala de Jos / din Câmp veniră mai mulți oameni//

[aceia din Beala de Jos erau tot fărşeroți?]

nu/ mbăloți//

[mbăloți]

mbăloți / în Beala / [ɛ] [K] în Beala de Jos erau fărşeroți / mi se pare/ numai două trei familii/ ceilalți erau mbăloți//

[mbăloți / a/ aceia vorbeau alt fel decât noi, decât fărşeroții?]

nu

[dar...]

alt fel ... / cum să vă spun / câte o vorbă / puțin diferită / aşa/ grăiau puțin diferit //

[ne înțelegeam]

ne înțelegeam / ne înțelegeam chiar foarte bine //că oriunde sus cu ce aromâni am făcut conversație graiul ne este la fel / cu totul la fel //

[aşa este / la fel este / şi ne înțelegem// de unde veniseră aromânii în Beala de Sus?]

în Beala de Sus sunt veniți din Albania//

[ştii de unde din Albania?]

ă ... / ştiu// ă ../ părinții mei adică bunicii [= din partea bunicului]/ bunicul / sunt veniți din Muzachia //

[din câmp / din câmpie]

Muzachia

[Muzachia]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

Muzachia / exact acolo unde v-ați oprit / acolo jos spre mare / din Albania // eu ştiu că e Muzachia / altfel .../ aşa spunea tatăl meu//

[şi acolo vă spuneau muzăchiari?]

unde/ acolo?/ nu / fărşe.../

[fărşeroți?]

fărşeroți

[fărşeroți vă spuneau]

fărşeroți / fărşeroți ... / numai în Beala de Jos / [K] în Beala de Sus erau mai mulți / mult mai mulți / mulți erau fărşeroți / nu existau deloc mbăloți //

[eu ştiu că fărşeroții lucrau mult cu oile]

cu oile / da/

[aşa /ştii aşa cam ce lucru făceau cu oile?/ câte oi aveau / cum era turma?]

uite / aşa / să vă spun eu // să vă spun că tatăl meu nu a lucrat cu oile niciodată //

[nu/ niciodată?]

el era administrator // el era / cum să zic / cu restaurant//

[pitiĝúni Şípsca]

[căndᵘ̣ s-pitâḍe̯á fiĉóru/ pḭ́nă tu pitiĝúni apruḱá vắrâ númă?]

S1: trei̯ ḍắli/ trei̯ ḍắli ilᵘ̣ ṭînẹ́/ de̯apói̯a îlᵘ̣ pitiḍá//

[trei̯ ḍắli/ dúpặ́ trei̯ ḍắli îlᵘ̣ pitiḍá?]

aşé/ i̯a/ dúpă trei̯ ḍắli îlᵘ̣ pitiḍá/ de̯apói̯a îlᵘ̣ duṭe̯ámᵘ̣ la bisẹ́ricặ/ îl' bâgá núma ş-núna núma /núnlu//

[cai̯ bâgá núma‿ficórui̯?]

me̯a su̯‿acâṭóm noi̯ núna ṭi̯‿avémᵘ̣ tíni//
[aşéți]

e/ aṭe̯á‿u duṭe̯á unᵘ̣ peşḱírâ ṭ-u̯-aduná calamánă núntᵘ̣//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

S2: destiméli
S1: distiméli/ e/ noi̯ Gre̯áva distiméli ḍăţe̯ámᵘ̩//
S2: a//
[aşéţi]
S2: ş-noi̯ vrem sâ zburắşti ca cumᵘ̯‿u şti
S1: disitiméli ḍâţe̯ámᵘ̩ Gre̯áva căndᵘ̩ irámᵘ̩ fe̯átă̧// au̯á ḍăcᵘ̩ peşḱírᵘ̩/

[tími di Greáva eşti?]

S1: di Gre̯áva escᵘ̩/ di Grabóva/

[ş-ai̯ vinítă-nco̯áţi]

S1: mi mârtái̯ au̯áţi//

[ti mặ̆rtáṣ́i/ căndᵘ̩ ti mărtáṣ́ tíni? cîţ ań ave̯ái̯?]

S2: di cîţ ań irái̯?
S1: di câţ ań arámᵘ̩/ opsprăḍáţi di ań//

[opsprăḍáţi di ań/ multᵘ̩ tíniră]

au̯áţi amᵘ̩ tóra patruḍắţşoptᵘ̩ di ań //

[e/ z-bânéḍ] //

[grai grabovean; Olga Pala, 79 de ani, Grabova [măritată în Şipsca], şi Lindia Bărdila, 42 de ani, Nicea [măritată în Moscopole], Albania]
[botezul la Şipsca]

[Ḱemal Ataturc şi Eléni Carínte]

Ḱemál Atatúrc înviţá liţéi di ... di̯-asḱérẹ Bítulẹ // şi Bítulẹ s-arisí c-únă muşátă armắnă/ di vărᵘ̩ mári avútᵘ̩ parmatéftu‿cai̯‿u̯‿ave̯á paranúma Cạrínte/ fe̯áta se̯-acľimá Eléni Cặrínte/ sẹ ştíe că nắsă tátă-su nu‿u didẹ́/ ş-únă se̯áră nắsă fe̯áţẹ muabétẹ cu nasiré de̯-aţélᵘ̩ cadétᵘ̩/ Ḱemál Atatúrc/ Ḱemál Mustafá Atatúrc / şi fuḍí de̯-acásă ca fugătọ́ră fắră izíne di părínte/ di părínţii̯/ şi aţe̯á ḍúu aţeł [k] ṣ́i ne̯ási tu vắrnă cásă z-do̯ármă di vắrnă lálă de̯-al Ḱemál Atatúrc/ şi aístu‿tátă-su erá múltu ... ave̯á máre autoritáte tu ... ca ... ca avútᵘ̩/ părmătéftu di Bítule// ne̯áse ła piliţái̯/ şi că ştiá cai̯ i tátu̯-ał Ḱemál// ṣ́-ne̯áse la cása‿aţăłúi̯ a tátă-sui̯ şi ne̯ási u ło// áma

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

Bítule s-avḑắ aṭe̯á muabétẹ că fuḑí aístă ṣ́-că únă sẹ́ră irá tu cása cu Ḱemál Atatúrc/ dup-aṭẹ́ amᵘ̣ ṭivá ... ĝuvăsítă cu dúpă‿aṭẹ́ / j-dúpă aṭẹ́ γíni Ḱemál Atatúrc/ de̯-apói̯a víniră aṭe̯á ṭi u sculáră sculáre̯a tíńirilorᵘ̣ túrṭâ/ câ de̯-apói̯a dup-aṭe̯á s-fe̯áṭirâ ofiṭér!/ bitisí Académii̯a di asḱérẹ Sărúnâ/ bitisí sépte deṭémbăr Bítule/ ṣ́-ca şi‿ampărṭắrâ/ aístă‿u ł̣o tátă-su şi u mărită tră aṭéł ĉirácu ṭi lucrá la năsᵘ̣ tu duǵ ánẹa lui̯ şi bâná Bítulẹ nắsă// Eléni Carínte erẹ́ muľárẹ cai̯ Ḱemál Atatúrc multᵘ̣ u vrẹ ca-armắnă di Bítulẹ//

[grai mbălot; Iordan Tărța, 61 de ani, Beala de Jos, R. Macedonia]

[Kemal Ataturk şi Eleni Cărinte]

Kemal Ataturk învăța la liceul militar din Bitolia // şi în Bitolia s-a iubit cu o frumoasă aromâncă a unui mare negustor avut / care avea numele Cărinte // fata se numea Eleni Cărinte // se ştie că tatăl său nu o dădea pe ea (de nevastă nn.) // şi într-o seară ea a intrat în vorbă cu un cadet/ Kemal Ataturk / Kemal Mustafa Ataturk// şi plecă de-acasă / ca fugară/ fără voie de la părinți/ de la părinți // şi în ziua aceea/ acela/ [k] şi se duse într-o casă să doarmă / la vreun unchi de-al lui Kemal Ataturk// şi acesta/ tată-su/ era foarte .../ avea mare autoritate ca ...ca un om avut / negustor în Bitolia // se duse la polițist // că ştia cine era tatăl lui Kemal // şi se duse la casa aceluia / a unchiului lui / şi merse de o luă // dar în Bitolia se află de acea poveste că aceasta fugi şi că era în casa unde era şi Kemal Ataturk // după aceea am citit ceva că după aceea vine Kemal Ataturk / după aceea veni aceea ce o ridicară revolta Junilor Turci / că după aceea se făcu ofițer/ termină Academia militară la Salonic / termină la „ 7 decembrie” în Bitolia / şi ca şi cum se despărțiră / pe aceasta o luă tatăl său şi o mărită cu acel servitor care lucra la el la dugheana lui şi ea trăia în Bitolia //Elena Cărinte era femeia pe care Kemal Ataturk o iubea mult / ca aromâncă din Bitolia//

[spúsiră áltâ fe̯átă]

[aşé/ i̯a ḑă niḱámᵘ̣ cumᵘ̣ s-fâṭe̯á cu fe̯átili]

S1: fe̯átă.../ ave̯á pátru fe̯áte/ fu‿únă fe̯átă ma máre̯a/ nu e̯ará ahắtᵘ̣ mşátă/
[aşé]
u câftáră/ ḑấsiră c-aṭe̯á fe̯átă nu‿u şte̯á fiĉórlu cári fe̯átă e̯ará// e/ va i̯ásă nafo̯árâ ṣ́-u ve̯ádă// işíră năfo̯ára j-ve̯ádă ş-sco̯ásiră ma ńíca/ e̯ará ma mşátă aṭe̯á// u viḑú/

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

u̯-arisí/ ne/ va isusímu̯ [k] va u susímu// dúsiră la isusíri/ spúsirâ álta// márça// marça nu fâțçá/ erá strămbă çará aδinatâ/ çará [...]// a/ bre/ nu çará țça/ elu̯/ lái̯lu corbu̯/ «nu viḍúi eu̯ aț̯çá/ viḍúi álta/ çará mșátă»// «ohi̯ / aț̯ça çará»// vrço [ε] i̯o nu viḍúi aț̯çá/ l-o păpusíră/ l'-u dç̣ádiră/ u lo dç̣apo̯á//

[ma cum l'-u dç̣ádiră?]

l'-u dç̣ádiră câ-ț̣é..// i l'-u dç̣ádiră câț̣é ipuḳipsí γrambólu//
S2: [ε] ma no/ nu va u l'ai̯/ va mâț̣ locu̯/

[ma nu-l' dç̣ádiră prícâ cáma mári?]

îl' dç̣ádiră pái̯ cára/ îl' dç̣ádiră prícâ/ ála îl' dç̣ádiră aț̯çá ți nu vrçá//

[mârátu fiĉóru̯// cându̯ s-fâț̣çá aístâ/ tu ți ḳiró?]

S1: aț̯çá s-fçáți ma nâpói̯ di noi̯ //

[grai pindean; Aglaia, 73 de ani, Samarina, Grecia]

[arătară altă fată]

[aşa / ia / zi puțin cum se făcea cu fetele [de măritat]?]

fată.../ erau patru fete // fu o fată / cea mai mare / nu era aşa frumoasă//

[aşa]

o cerură // ziseră [= crezură] că pe acea fată nu o ştia feciorul care fată era // da // o să iasă afară să o vadă // ieşiră afară să vadă / şi o scoaseră pe cea mai mică // era mai frumoasă aceea // o văzu / o plăcu // da// vom logodi / [k] o vom logodi // se duseră la logodnă // spuseră [= arătară] pe alta // pe cea mare// marea nu făcea [de el (n.n.) = nu era bună] // era strâmbă / era slabă / era ...// a / măi / nu era aceea / el / săracul / «nu o văzui eu pe aceea / văzui alta / era frumoasă»/ «nu / aceea era»// vrea [ε] ... eu nu o văzui pe aceea / i-au impus-o / i-o dădură / o luă//

[dar cum i-o dădură?]

i-o dădură căci...// i-o dădură căci îl promisese pe ginere

S2: şi «dacă nu / nu o să o iei / o să mănânci pământ»

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[dar nu-i dădură zestre mai multă?]

S1 îi dădu zestre /îi dădură zestre / dar îi dădură şi pe cea pe care nu o voia//

[bietul băiat // când se făcea [= întâmpla] asta / în ce timp?]

aceea se făcu după noi [=după nunta noastră].

[fe̯áta mşátă ş-fe̯áta urâtă]

au̯á tu ho̯ár^{â}-nâ e̯rá un^{ụ} fiĉór/ vide̯á ^{u}nâ muṣ́átă ṣ́-únă urấtă// îľ dide̯á nive̯ásti/ c-atúmțina li dide̯á fe̯átili// şi mấ-sa ḍe̯a «lăi̯ fráti nu fáți ațe̯á mşáta ś-lom^{ụ} urấta»// «oḥ mámo»» ḍấțe̯á el^{ụ}/ «voi̯ s-ľau̯ mşáta».
S1: urấta e̯ará ma nẹcuḱíră ///
e/ lásă z-veḍ tóra/

[z- ḍâcă doámna]

e/ ḍấsi mấ-sa/ «va mi mut^{ụ} únâ ḍúu̯ă j-va mi dúc^{ụ} la mşáta»/ z-dúsi la mşáta şi-ľ ḍấsi «vre̯am n̥ḥam alu̯át / le̯a fe̯átă/ di căpiste̯ári»//
voi̯ cum îľ ḍâțéț ațe̯á ți frăm^{i}dắm^{ụ}?

[căpiste̯ári]

căpiste̯ári// ḍắsi e̯a «u, této si-z dau̯ căt^{ụ} vrei̯»/ mşáta// ş-sco̯ási e̯a cáşt^{i} câṯu sco̯ási îľ de̯ádi múlt^{ụ}‿alu̯át^{ụ} //
S2: câ nu‿u̯‿ave̯á látă căpiste̯áre̯a dip^{ụ}//
S1: z-dúți la urấta «ále̯a fe̯átă» ḍấsi «vre̯am ^{nh}ámu alu̯átu di câpiste̯ári trâ [ɛ] ḍấsi/ trâ γitríi̯e / va-ń dai nhámă «a le̯a tétă aér^{i} frăm̥dái̯» ḍấsi «şi-u lai̯ căpiste̯áre̯a»/ a urấta /s-dúți la híľu-su şi-l ḍấți/ «m-te̯a mşátă cîtu̯‿alu̯átu?» «la urấta nu-ń de̯ádi câ nu-ave̯á câ e̯ará látâ căpistére̯a» ḍấse// «ái̯de mái̯co» ḍấse «z-lómu̯‿ a urấta» ḍấse «ş-alásu mşáta» ḍấse //

[grai pindean; Aglaia, 73 de ani, Samarina, Grecia]

[fata frumoasă şi fata urâtă]

S1: aici în sat era un fecior / vedea [= îi plăcea] o frumoasă şi o urâtă // îi dădeau nevastă [îl însurau] / că pe-atunci le dădeau fetele // şi mama sa spunea «măi frate,

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

nu trebuie să o luăm pe aia frumoasa» // «nu, mamă»// zicea el // «vreau să o iau pe frumoasa»
S2: urâta era mai gospodină//
S1: ei / lasă să vezi acum //

[să zică doamna]

da
zise mama sa / «o să mă ridic într-o zi şi o să mă duc la frumoasa» // se duse la frumoasa şi-i spuse «vrem puțin aluat / măi fată / din albie» // voi cum îi spuneți la aia în care frământați?//

[căpisteari [= albie]

albie // zise ea «o / mătuşă / să-ți dau cât vrei» frumoasa // şi cam aşa / ea cine ştie cât scoase // îi dădu mult aluat //
S2: că nu spălase albia deloc//
S1: se duce la urâta / «măi fată» /zise / «vrem un pic de aluat din albie» / zise/ «de leac / o să-mi dai puțin?» // «măi mătuşă, ieri am frământat» / zise / «şi spălai albia» / urâta [zise (n.n)] // se duce la fiul său şi-i zice /«uite, frumoasa cât aluat îmi dădu? urâta nu-mi dădu /că nu avea / că era spălată albia»// zise / «aide, maico» /zise/ «să luăm urâta» / zise/ «şi las-o pe frumoasa»/ zise//

[grai pindean; Aglaia, 73 de ani, Samarina, Grecia]

[alăcsíre̯a a laptilúi̯]

[vắrâ adéti ştiț sặ-ń ḑâțéț aşé căndᵘ̣ alâcsíț láptili cu alț cai̯ arᵘ̣ lápti/ fâțéț?]

s-alâcsím‿ láptili cu̯‿alț s-adârắmu caşu̯‿-aşé? aț̣e̯áli le̯-adărám unăo̯ără paľá le̯-adârámᵘ̣ //

[ma ştii̯ sâ-ń ḑăț vắră adéti de-aț̣e̯á? di vărᵘ̣ ḱiró? / ḑă-ń]

ştiu̯ di vărᵘ̣ ḱiró cumu̯-adârá pápańľ/ únạ ḑúu lo̯a Níclu/ únă ḑúu lo̯aṃ i̯o lápte// ş-lu̯-adârám caşᵘ̣// aț̣e̯á ştiu̯// láptili̯-a lui̯ lu̯ámᵘ̣ i̯o/ dáu ḑấli / trei̯ ḑấli// alánti trei̯ ḑấli l-dădeámᵘ̣// lấnâ tóra teleftéẹ̣a lu̯‿adấra pápańli// ma noi̯ tóra vâ ḑấṣ́u câ adârắmᵘ̣ ma múlti oi̯ cathi únu/ [ɛ] amᵘ̣ op‿súti di nûmáľi//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[(e) cắti?]

op‿súti di nûmáľi

[únă sútă?]

op‿súte/ op‿súte/ dáu cupíi̯ cắti pátru súte/ [aşéți]/ dáu cupíi̯ cắti pátru súti //

[ş-căț picurárɨ̣ ai̯?]

doi̯ / po̯áti únᵘ̣/ câțé am-ş‿fiĉórľi //

[ai̯ ş-fiĉórľi cai̯ aĝútă]

e!
[aşéți]

tóra ave̯ám doi̯/ únu vḑi tóra câ víni^ră dóľi fiĉórɨ̣ di ḱíma/ ațélᵘ̣ fiĉórlu̯-a meu̯ de ase̯árặ e̯ará a meu̯/

[a tău̯]

ațélᵘ̣ lucre̯áḑă maḱínă/ lucre̯áḑă aftuḱínitᵘ̣ mári/ astâmâțí tóra/ ári ş-tóra dáu trei̯ cupíi̯ țe̯-a dárâ ațélᵘ̣ lúcru/

[ári]

doi̯ súndu / doi̯ sundu//

[i̯u ári? tu ți horɨ̣ au̯áți Samarínă?]

aéstu ți viń́í tóra au̯á / e̯a/ z-dúți cáthi anᵘ̣ cu ĉo̯árîli ḱíma/aéstᵘ̣ ți e̯ará tóra au̯á //

[cu ĉiĉo̯árili z-dúți?]

cu ĉiĉo̯árâli z-dúți au̯á ațélᵘ̣ e̯áste / [nu cu maḱína?]
e̯áste oḱ cu maḱína //
S2: nu po̯a z-dúcặ/ câțé va s-múlgă// tóra to̯ámna nu̯ áre mulḑeáre/ j-dúsi niḱámᵘ̣// aéstu au̯á/ dúsi //

[cắti ḑắli fáți?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

fáţi unᵸ meśᵸ/

[unᵸ mesᵸ fáţi pi ĉiĉo̯ári]
[ş-pi-i̯u ne̯ad̯i pitᵸ múnti?]
fúd̯i ísi ĺíma Griviná / ş-ísi ĺíma Calabắcă/ Discátă //

[pitᵸ ţi hori̯ tre̯áţi?]
túti ho̯árili cắti suntu de̯-au̯á pắnă̯ Lárisa//

[poţ să-ń d̯ắţ cătivá aşé niscắnti]
po̯ z̯d̯ắcᵸ i̯o/ ahurĺáşti de̯ao̯ae̯a/ Polimére̯a/ Filipéi̯i/ Zmícse̯a/ ma ĺíma Anávrita/ Γrevená/ Discáta// măγiripse̯áşti cále̯a/ ári caţarólᵸ //

[aşé?]

adárâ macaróni/ adáră̯ fâsúlᵸ//

[ş-fúd̯i cu mul'érili ma ş-fắră?]
fắrâ mul'ári //

[fắrâ mul'éri̯]
nu u l'a mul'áre̯a/ [nu u l'a mul'áre̯a]//
s-adúnâ paréi c-unu̯ altᵸ/ e̯ásti nínga unᵸ/ sun̯ dau̯ cupíi̯/ cu trei̯ bârbáţ/ po̯áti trei̯/ po̯áti pátru/

[po̯áti pátru/ aşéţi] [ş-ma nínti fud̯eá túţă ho̯ára ma maş bârbáţ]
túţâ ho̯ára vd̯ea/ me̯a tu [...] úna ńíl'i náu súti pân tu úna ńíl'i náu súti şaptid̯ắţi /

[úna ńíl'i náu súti]
e tóra şaptid̯ắţ [...]

[ş-ţi ncârcátᵸ pi cal' ş-pi γumári̯]

ngârca túţá páde̯a/ i ţi ave̯ámᵸ di mul'érli/ túti li ncărcắm nalᵗ/

[vilénd̯i túti]
vilénd̯i / śkiníi̯ ate̯á úna ĉidíri te̯-ave̯á/ ĉidíri-i̯ d̯âte̯ám noi̯/ bâgá ca śkiníi̯ aşéţi/ ate̯á u̯-adârá di cắprínă̯ di cắpri/ nu bâgá.../

[te̯a s-nu tre̯ácă ápa]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

s-nu tre̯acâ ápa năúntrū/ u̯-apuftusíi̯ i̯o/ u̯-ave̯á mána níca‿acásă/ tóra muľérli li̯-arcárâ náparti/ di ţisprăḑáţi di ḑắli ahắt fâţe̯ám/ vḑe̯ám de̯apói̯a/ [aşéţi]/ [ş-ĉilime̯áńi?] to̯ámna fuḑe̯ám [ş-fiĉórii̯?]
áma e̯rái̯ ńícᵘ̣/ ti lu̯a/ cu mâmắńľi pi cal‿análtᵘ̣ [pi calᵘ̣ análtᵘ̣] [muľérli pi caľ ṣ́ide̯á?] e/ ca s-ave̯á cắtă vắrâ muľári stăte̯á/ ma múltili di că ţi̯-avi̯á caľ săte̯á/ nu̯-ave̯á tuţ //

[nu ave̯a tuţ caľ?]

[ş‿cai̯ nu-ave̯á caľ ţi făţe̯á?]

cu ĉo̯árli [pi ĉiĉo̯ári?] pi ĉo̯ári/ [mârátili[[ş-ţe̯-ave̯á tu ĉiĉo̯ári? ţi băgá tu ĉiĉo̯ári ca s-ţắnâ aşéţi?]
ţe ave̯á!/ bâgá póδimă/ ţi póδimă ave̯á bâgátă atúmţle̯a nu ştíu̯/

[băgá ţârúḱ?]
ţârúḱi/ alţivá ... ţârúḱi ţivá galóĉ ave̯á [oḱ] e!/ di i̯u va le̯-ave̯á ş-ţârúḱli?!/ ţârúḱ nu băgá tuţ/ cấti vâr bâgá / [cai̯ aveá]/ cáre̯ ‿ave̯á/ z-ḑâc i̯o//
[ş-cai̯ nu? ţi bâgá? pârpóḑ]
/ e/ lâpúḑ ave̯á/ lâpúḑ di lấnă/ gro̯ási lâpúḑ/ oḱ lâpúḑ di̯-ae̯sti ţi băgắmᵘ̣ noí/ [cum irá aţe̯á?] lâpúḑli̯-aţe̯áli e̯ára di ... le̯-adrá mûmấńli cu mấna/ cu vilóna/ cu vilóna di lấnâ di oi̯ //

[grai pindean; Gachi, 61 de ani, Samarina, Grecia]

[schimbul de lapte]

[ştiţi să-mi spuneţi vreun obicei aşa când schimbaţi [= puneţi împreună] laptele cu alţii care au lapte / faceţi aşa?/]

să schimbăm laptele cu alţii ca să facem brânza / aşa / pe acelea le făceam odată / în trecut/ le făceam//

[dar ştii să-mi zici despre vreun obicei din acelea? de odinioară?]

ştiu odinioară cum făceau cei bătrâni / o zi lua Nicu / o zi luam eu laptele / [aşa] / şi îl făceam brânză / asta ştiu /laptele lui îl luam eu / două zile / trei zile/ în celelalte trei zile dădeam // până acuma în urmă obiceiul îl făceau cei bătrâni // dar noi acum v-am spus că făcurăm [= strânserăm] mai multe oi fiecare dintre noi / [ε] am opt sute de animale //

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[ε] câte ?]
opt sute de animale//

[o sută?]
opt sute / opt sute/ două turme de oi câte patru sute //

[aşeți]
două turme de oi câte patru sute

[şi câți ciobani ai?]
doi/

[doi?]
poate doi / poate unul / căci am şi băieții //

[îi ai şi pe băieți să te ajute]
da!
[aşa]

acum aveam doi / unul plecă acum / că veniră amândoi băieții de jos [= din câmpie] / băiatul acela de ieri seară era al meu //

[al tău]
acela lucrează cu maşina // lucrează cu o maşină mare / acuma a încetat [să mai lucreze (nn.)] / are şi acum două / trei turme cu care face acel lucru [= practică acea ocupație]

[are]
doi sunt / doi sunt//
[unde sunt? în ce sate? aici în Samarina?]

ăsta care a venit acum aici merge în fiecare an pe jos / în vale / ăsta care este acum aici/
[se duce pe jos?]
pe jos se duce aici // acela este ...

[nu cu maşina?]
nu este cu maşina//
S2: nu poate să se ducă căci trebuie să mulgă [oile (nn.)]
acum toamna nu se mulg oile // a plecat puțin acesta de-aici / a plecat//

[câte zile face pe drum?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

S1: face o lună //

[merge o lună pe jos]
[şi pe unde merge prin munte?]

pleacă direct jos / la Grevena şi drept în jos la Calabaca / la Discata//

[prin ce sate trece?]
ă!
[prin ce sate trece?]
prin toate satele câte sunt de-aici până la Larisa//

[poți să-mi spui câteva? / aşa câteva?]
pot să-ți zic eu / începe de-aici / Polimeri / Filipei/ Smixi/ mai jos Anavrita / Grevena /
Discata // îşi fac de mâncare pe drum / au casoletă /

[aşa?]
fac macaroane //

[aşa]
fac fasole //

[şi pleacă cu femeile sau fără?]
fără femeie//
[fără femeie]

pe femeie nu o ia//
[pe femeie nu o ia]
se adună într-un grup unul cu altul / este încă unul // sunt două turme cu trei bărbați / poate trei / poate patru /

[poate patru / aşa// şi în trecut pleca tot satul? sau numai bărbații?]
pleca tot satul /uite ... în ...
[σ] 1900
1970
[1970]
da, acum în anii 70

[şi ce încărcați pe cai şi pe măgari?]
încărcau toată zestrea / tot ce aveam de la femei / pe toate le încărcau sus//
[pături / tot?]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

pături / funii avea / funia aceea / un cort ce-aveau / cort îi ziceam noi// puneau ca nişte funie aşa / pe aceea o făceau din păr de capră / nu puneau ...

[ca să nu pătrundă apa]
să nu pătrundă apa înăuntru // eu apucai vremea aceea / o avea mama încă acasă // acuma femeile le-au aruncat deoparte // cincisprezece zile / atât făceam / apoi plecam//

[aşa / şi copiii?]
toamna plecam //
[aşa / şi copiii?]
dacă erai mic te luau bunicile sus pe cal //

[sus pe cal / pe cai // femeile stăteau pe cai? //]
da / dacă era vreo femeie stătea / dar cele mai multe dacă aveau cai stăteau [pe cai (nn.]]/ nu aveau toți//

[nu aveau toți cai?/ şi dacă nu aveau cai ce făceau?//]
pe picioare [= pe jos]
pe picioare?
pe picioare //

[săracele!// şi ce aveau în picioare? / ce puneau în picioare ca să țină? aşa/ ce aveau=]
ce să aibă! / punea încălțăminte / ce încălțăminte puneau atunci / nu ştiu/

[puneau opinci?]
opinci / altceva ... / opinci / ceva galoşi aveau /

[aha]
da // de unde să fi avut opinci? // opinci nu puneau toți / numai unii puneau //

[cine avea]
cine avea / să zic eu //

[şi cine nu? ce punea? ciorapi?]
da / călțuni aveau / călțuni de lână / călțuni groşi / nu ciorapi de-ăştia ce punem noi //

[şi cum erau aceia?]
călțunii aceia erau de ... îi făceau bunicile cu mâna //

[cu mâna?]
cu andreaua / cu andreaua / din lână de oi [îi făceau (nn.)].

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[di Băi̯ása]

[ți i̯ásti Válẹa Cáldă?]

Válẹa cáldă ẹ́ásti unᵘ̣ locᵘ̣ țe .../ ma cum să z-ḑăcᵘ̣ tóra.../ ẹ́ásti un locᵘ̣ tu múndi/ dúpă múntilẹ‿aístu au̯áți/ acó i̯u ndjisẹ́áşti/ nu-i̯ ḑăcᵘ̣ aístâ Válẹa Cáldạ/ [nu-i ḑăcu auá?]//
Válẹa Cáldă‿i̯ ḑăcᵘ̣...//

[nunḑẹ́ánă] multu n̥ḑẹ́ánă/ ți ẹ́ará ca sóii̯ di ḱíma‿aγ´ó/ ḱilaδí mácâ erá tu múnti ẹ́rá cáldu lóclu//

[aşéți] [ş-țẹ‿áre acóți?]

múnti [múnti] múnti i̯ásti / ş-ẹ́ásti ca ḱiládă / ḱiláδă ẹ́ásti //

[aşé]

S2: noi̯ vále-i̯ țemᵘ̣ a tráplui̯/ i a ȧrắului̯ ma ńicᵘ̣/ tropᵘ̣/ váli sta latinicá ẹ́ásti únă ḱiláδă //
S1: acó i̯u n̥ǵ isẹ́áşti arấu̯lu//
S2: acó i̯u n̥ǵ iseáşti arấu̯lu//

[ári príĉi acóți?]

ári di túti ... ári //

[ți ári?] aγnó ári cắpăr/ ári pórĉi/ ári zᵘ̄rcắḑ / ári l'épurɨ̇/ áγurˇɨ̇ cắpri//
[urşi̯‿ári?]
[úrsă sígur ári//
[lúpu?]

ş-lúpu e/ tóra ma năpói̯ ári ma múltu ți̯-avẹ́á próțăl' ań/

[n̥ho̯ára ɣ́íni aísti?/ úrsa/ lúpu?]

ɣ́ínᵘ̣/ e// γ´íni úrsa// lúpu e//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[fáţi zńíi úrsa căndᵘ̯ γ´íni?]

úrsa ári vinítă aᵤ̯á_ i̯a pîrǵósᵘ̯// aᵤ̯á şi ... ɖáţi ţinsprăz di ɖăli/ ş-nísl'i tuţ irá prî púnti// e/ úrsă̯/ úrsă̯/ úrsa trăcú prę̯_aᵤ̯á/ trăcú prę̯_acó şi vɖi náparti//

[nu s-aspârără ńíţă l'?]

e di pâr púnti/ úrsa dę̯-aǫ́áţi sę̯-aspârę́ără/ e/ dę̯-acló /s- andăprăíră aᵤ̯áţi// úrsă̯/ úrsă̯/ úrsă̯/ vɖi úrsa/ ţi v-adârá păn tóra?// ş-lúpu ...

[nu măcă oámiń?]
[ma-i vátâmâ?]

ma i̯-aveá mâcátă pápăń'i noi̯ nu va erámᵘ̯//

[aşéţi]

S3: aşé avę́ám i̯o papᵘ̯ şi-ń ţę̯a căndᵘ̯ ęrámᵘ̯ ńicᵘ̯ ş-mi pitrâţę́á i̯uvá s-adúnᵘ̯ i múla/ i váca sę́ára/ i ţivá nămál'e ţę̯-avę́ámᵘ̯ aᵤ̯á_acásâ/ nâ mi ţę́ámᵘ̯ / «câţé nu ti duţ?»// «că ń-u fríc̣ă̯»// «căţé ţâ-i̯ fríc̣ă̯// di lupᵘ̯ j-di úrsă// ca s_ţi mâcá úrsili ş-lúkii̯» / îl' ţę́am noi̯ / «erái̯ tíni?

[ǵíni ɖâţę́á]

úrsa ári / ári múltă/ ála nᵤ̯-adárâ zńíę̯/ [nu-adără zńíi̯ę̯] păn nu ş-la nămál'e adără zńíe că căţé psăni úrsę̯ s-aᵤ̯ ânduţítă tra s-l'a nămál'e//

[el'i măcâ pǫ́ámi]
ca s-mâcá túti úrsili nâmál'i nu va avę́á [...]/ [k] căţé úrsa nu-avę́á anáńǵi úti ti câń / úti ti ǫ́ámiń//

[lilíĉi ári Válę̯a Căldă?]
ári//
ţi lilíĉi ári?
lilíĉi ári ahăti múlti ţi ...nu li ştimᵘ̯ núma/ nu li ştimu núma [lulúɖ] / ári ma múltili di pandú di lóclu tutᵘ̯/ ári ma múltili lilíĉi/ soi̯ di soi̯//

[ţi hrómi?]
íţi vrei̯/ íţi nu-ţi z-dúţi míntţa// ş-aróśi̯_ári//
S2: lilíĉe aróśi/ lilíĉe ţemᵘ̯//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[aşé]
S3: noi̯ u ḑăţémᵘ̣ ş mirĝánâ/ aţe̯áu únă/ ţi-i̯ únă lulúδă/ aţe̯á ţi i̯ásti lilíĉe pragmatiḱé lilíĉe pi rặmặnéşte l'-ḑâţém ṣ́-a fe̯átîl'ei̯ câţé i̯áste mşátặ fe̯áta ca lilíĉe/ca únă lilíĉ‿aróşe/ aróṣ́e ca mirĝánă //

[aróṣ́ẹ ca mirĝánă/ aşé e̯ásti?]

ṣ́-análtă ca fidánặ//

[aşé i̯ásti] [cắnticu aístᵘ̣/ cắnticᵘ̣ i̯ásti]

omos/ ári múlti/ ári múlti/ múlti lilíĉi/ ţi suntᵘ̣ şi cum sâ-z-ḑăcᵘ̣ míni/ votanicá/ nu şti̯u i̯o sâ-z ḑâcᵘ̣/ trâ ɣ́atricó//

[a! ti ɣ́itríi̯i]

trâ ɣ́itríi̯e//

[trâ ɣ́itríi̯e/ aşé]

au̯áţi ári ş-múltu le vársam/ varsamó ...//
[...]

[mulţ ḱiń viḑúi̯ tu... pe... cále̯a]
mulţ e / ḱiń créscu sígur au̯áţi//

[ḑádâ ári?]
ne/ ári ḑádâ/ e/ i̯u ári ḱiń ári j-ḑádâ/

[ári j-ḑádâ] [ţi i̯ásti ḑáda?]

ḑáda i̯áste ... / la râdâţína di cáthi pómu../ cắndu cre̯áşti múltu/ asco̯áti únă‿ aruś́ínặ//

[aşé]

e/ ṣ́i se̯-adárặ em̥flihtálu [φλεκτω] e/ emflifhtólu //
[aşé]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

S1: dai̯ fóclu/
S2: cu şpírtulᵘ̩ aprínḑă fóclu/

[aprínḑâ fócu]

nu lipse̯áşti úti gazᵘ̩/ úti altuțivá/ ş-l'a şpírtulᵘ̩ s-apríndi lémnulᵘ̩ ți s-apríndi//

[ți s-apríndi] [bun/ aşé i̯ásti]

nu putriḑáşti vârâo̯árâ [nu vârâo̯árâ]
S3: únă sútâ di-ań s-ḱíbâ nu̯ári anánǵi di ţivá/ [nu ári]

[lemnᵘ̩ di priscᵘ̩/ di pliscᵘ̩ ári? nu şti̯u cum ḑâţe̯á pápu, piscᵘ̩, priscᵘ̩, príşinặ] picsúri
[a?]

picsári/ picsári̯a prísinli//

[ţi-i̯ aţélᵘ̩?]

picsáre̯a-i̯ un lémnu ți-s ahtári nu s-adárâ ma múltu de-ahătᵘ̩ di gro̯ási/ se̯-adárâ cârlibắńli adárâ prísinli ațe̯á ți strónǵi ți strónǵilu/ ţe̯-adárâ pârǵósᵘ̩/ ţi-li ḑấţi prísini// S2: bâgá tu fusᵘ̩ di turţe̯á mľérli//

[grai pindean; Ianachi A., 52 de ani, Băiasa, Grecia]

[din Băiasa]

[Ce este Valea Caldă?]

S1: Valea Caldă este un loc ce .../ dar cum să-ți zic acum / este un loc în munte / după muntele ăsta de aci / acolo unde începe / nu-i spun la asta Valea Caldă //

[nu-i spun aici (=la locul ăsta de aici) ?]

Valea Caldă-i spun ...//

[dar mai sus]

mult mai sus/ ce era ca un soi de hău / adică chiar dacă era la munte/ era cald locul//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[aşa şi ce se află acolo?]

munte este şi este ca vale / vale este//

[aşa]

S2: noi vale-i spunem pârâului sau râului mai mic / pârâu/ vale pe latineşte este o *hiladhă* (= *vale* în greacă)//

S1: acolo unde începe râul //

S2: acolo unde începe râul //

[există animale sălbatice acolo?]

există de toate ... / există //

[ce există?]

există capre / există porci (mistreți nn.) / există căprioare / există iepuri / capre sălbatice //

[urşi sunt?]

desigur, există urşi //

[lup?]

da / şi lup / acum mai înainte erau mai mulți în primii ani]

[vin (animalele) astea în sat: ursul, lupul?]

vin/ da // vine ursul // da / şi lupul //

[ursul face pagubă când vine?]

ursul a venit aici/ iată/ dedesubt // aici şi ... (acum nn.) zece/ cincisprezece zile / şi toți cei mici [= copiii] erau pe punte // da / ursul! / ursul! / da ursul trecu pe-aici / trecu pe-acolo şi plecă departe //

[cei mici nu s-au speriat?]

da / de pe punte // ursul acolo / se speriară / da/ de-acolo se-adăpostiră aici // ursul / ursul/ ursul / plecă ursul / ce ar fi făcut până-acum ? // şi lupul ...

[nu mănâncă oameni? sau îi omoară]

dacă i-ar fi mâncat pe bunicii mei noi nu am fi existat //

[aşa]

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

S3: aveam eu un bunic şi-mi zicea / [...] când eram mic şi mă trimitea seara undeva să adun [=să aduc acasă] catârul sau vaca / sau ceva animale ce aveam pe-aici, pe-acasă / / ne zicea / «de ce nu te duci?»// «pentru că mi-e frică» // «de ce ți-e frică» // «de lup şi de urs» // «dacă te-ar fi mâncat urşii şi lupii» // spuneam noi// «ai mai fi fost tu?»

[bine zicea]

există mulți urşi / dar nu fac stricăciune / nici la animale nu fac stricăciune / căci puțini urşi s-au îndulcit ca să ia animale (domestice) //

[ele mănâncă poame]

darcă ar fi mâncat toți urşii anìmale (domestice) nu ar mai fi existat niciunul [...] pentru că [k] ursul nu are frică nici de câine / nici de oameni//

[sunt flori în Valea Caldă?]

[sunt]

[Ce fel de flori sunt?]

sunt atât de multe flori ce .../

[nu le cunoaştem denumirea]

nu le ştim numele //

[flori]

există mai multe / pretutindeni /

[de unde?]

din tot locul / (aici nn.) sunt cele mai multe flori / fel de fel [= de toate soiurile] //

[ce culori?]

orice vrei / orice la care nu ți se duce gândul [= nici nu te gândeşti] // sunt şi roşii //

S2: flori roşii / flori spunem //

[aşa]

S2: noi spunem şi mărgean / aceea una / ce e o floare/ ce e o floare adevărată //floare pe aromâneşte îi spunem şi fetei pentru că este frumoasă ca o flaore / ca o floare roşie / roşie ca mărgeanul//

[roşie ca mărgeanul / aşa este]

şi-naltă ca vlăstarul//

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[aşa este / e un cântec ăsta / cântec este]

însă există multe / sunt multe flori / ce sunt şi se cheamă / eu / în botanică / nu ştiu să spun/ pentru leac //

[a! pentru leacuri!]

pentru leacuri //

[pentru leacuri / aşa]

aici există şi mult barsam//

[văzui mulți pini în ... la ... [k] pe drum]

ce? //

[pini]

da / desigur / pini cresc aici //

[zadă există?]

da/ există şi zadă//

[ce este zada?]

zada este ... / la rădăcina fiecărui pom ... / când creşte foarte mult / scoate o răşină //

[aşa]

da / şi se face ceva inflamabil / inflamabil //

[aşa]

S1: aprinzi focul //

S2: cu chibritul aprinzi focul //

[aprinzi focul]

nu trebuie nici gaz / nici altceva / şi cu chibritul se aprinde lemnul ce ia foc //

[ce se aprinde] [bine/ aşa este]

nu putrezeşte niciodată//

[niciodată]

S3: niciodată / o sută de ani să fie şi nu are nevoie de nimic //

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)

[nu are (nevoie) nn.]

[există lemn de prisc? nu ştiu cum zicea bunicul: *pisc u̯*, *prisc u̯*, *príşină*?]

merişor//

[ce?]

merişor / merişorul prisnelului //

[ce este acela?]

merişorul este un lemn ce este aşa / nu se face mai mare de-atâta / de gros/ se fac cațele [= cârligul cu care se prinde oaia de picior] / se fac prâsnele [= capătul conic din partea de jos a fusului de tors (care înlesneşte rotirea acestuia); sfârlează; titirez] / aceea ce e dur/ ce e dur/ ce lucrează pe dedesubt / ce le spune prâsnele //

S3: puneau în fus de torceau femeile //

AROMANIAN DIALECTAL TEXTS FROM GREECE, R. MACEDONIA, ALBANIA

ABSTRACT

The Aromanian dialectal texts registered on field during 2016-2107 in Greece, Albania and R. Macedonia belong to various idiolects: *Pindean, Farsherot, Gramostean*, *Mbălot*. The texts are written in phonetic transcription and accompanied by transliteration in literary Romanian language.

Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”,
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13

BDD-A29398 © 2018 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 17:17:36 UTC)